

آزمون‌های سرزده
رشد آفرین یا افت آفرین؟

دانش‌آموزان را برای شرکت
در بحث‌های کلاسی ترغیب
و تکالیف را با دقت بررسی
می‌کنم تا اشتباهات آن‌ها را
اصلاح نمایم

پرخان عماد نفس

آیا برگزاری آزمون‌های غیرمنتظره و غیرمتعارف روش خوبی برای تنبیه کردن دانش‌آموزان است؟ مشغول مطالعه کتاب دکتر آلن مندلر^۱ با عنوان «ارتباط با دانش‌آموزان»^۲ بودم. به صفحه‌ای^۳ رسیدم که نوشته بود: «برگزاری آزمون‌های دشوار را متوقف کنید. چنین آزمون‌هایی به ندرت عملکرد دانش‌آموزان را ارتقا می‌دهند، در حالی که اضطراب بیش از اندازه و غیرضروری ناشی از آن‌ها، اثرات مخرب زیادی بر جای می‌گذارد. در واقع، موج ترس ناشی از یک آزمون غیرمنتظره، می‌تواند یادگیری را مختل و حافظه را به بن‌بست بکشاند. پیش از برگزاری، حتماً درباره نحوه آزمون با دانش‌آموزان صحبت کنید. در حین برگزاری،

هدف و هنر اصلی ارزش‌یابی این است که بتواند معلم را برای کشف این‌که دانش‌آموز چه چیزی را می‌داند یا قادر به دانستن آن‌هاست کمک کند. اما متأسفانه بعضی از اوقات شاهد هستیم که همکاران ما فراموش می‌کنند که قرار است ارزش‌یابی در خدمت یادگیری باشد و زمینه‌ساز رشد اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان. بر این اساس گاهی بدون آگاهی قبلی دانش‌آموزان و بی‌توجه به شرایط دانش‌آموزان امتحانات یا آزمون‌هایی را برای این‌که به دانش‌آموزان ثابت کنند چیزی نمی‌دانند طراحی می‌کنند. سؤال اساسی این است که برگزاری آزمون‌های سرزده و غیرمنتظره برای دانش‌آموزان رشد آفرین است یا افت آفرین؟



زمان کافی را در اختیار آن‌ها قرار داده و در صورت نیاز به آن‌ها کمک کنید.»

آزمون‌های فوری

خاطرات سال‌های اولیهٔ معلمی را به یاد آوردم. تجربه به من نشان داده بود که برگزاری آزمون‌های غیرمتعارف برای تنبیه کردن دانش‌آموزان روش مناسبی نیست. در آن سال‌ها، همکاری داشتم که در موقعیت‌های متفاوت از این روش علیه دانش‌آموزان استفاده می‌کرد و برای این منظور مجموعه‌ای از سؤالات دشوار را طرح و ذخیره کرده بود. او از دانش‌آموزان انتظار داشت کاملاً آرام به کلاس وارد شوند، روی صندلی‌هایشان بنشینند و درس را یاد بگیرند، اما هرگز خواسته‌های خود را بر زبان نمی‌آورد. اگر از دانش‌آموزان رفتاری برخلاف قوانین و انتظارات ناگفته‌اش سر می‌زد، روش مخصوص خود را اعمال می‌نمود: برگزاری آزمون‌های فوری و دشوار برای تنبیه.

او هیچ وقت دربارهٔ این که قصد انجام چه کاری را دارد، توضیحی نمی‌داد. حتی تهدید هم نمی‌کرد. فقط با آزمون مجموعه سؤالات را درمی‌آورد و از بین آن‌ها یکی را انتخاب کرده، در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌داد. باید اعتراف کنم که من هم در سال اول تدریس من چنین مجموعه‌ای را تهیه کرده بودم، اما آزمون‌های تنبیهی من هیچ وقت در برقراری نظم و سکوت، هم‌چنین یادگیری بهتر مؤثر نبودند. حالا کاملاً مطمئن هستم - البته در آن زمان هم می‌دانستم - که یادگیری نباید از طریق تنبیه کردن اتفاق بیفتد و حتی آن وقت هم به شیوهٔ برگزاری آزمون‌های تنبیهی اعتقاد نداشتم. هم اکنون به عنوان مادر یک نوجوان بیش فعال این گفته را تأیید می‌کنم که آزمون‌های غیرمتعارف به طور مخربی بر اضطراب دانش‌آموزان می‌افزایند. فاجعه زمانی رخ می‌دهد که این روش، به عنوان یک شیوهٔ کلاس‌داری تداوم پیدا کند. اولین آزمون دشوار نمی‌تواند به اندازهٔ آزمون‌های بعدی اضطراب ایجاد کند. دختر من در اولین مواجهه با چنین آزمونی به آن اندازه آشفته نشد که بعد از آن هنوز هم همواره نگران برگزاری مجدد آزمونی مشابه است، حتی اگر هرگز چنین موردی اتفاق نیفتد. برای دانش‌آموزانی مانند او، همین اضطراب کافی است که یادگیری را با چالش روبه‌رو کند. او از احتمال مواجهه با یک آزمون غیرمنتظره و از پیش اعلام نشده در کلاس بعدی



برگزاری آزمون‌های دشوار را متوقف کنید. چنین آزمون‌هایی به ندرت عملکرد دانش‌آموزان را ارتقا می‌دهند، در حالی که اضطراب بیش از اندازه و اثرات مخرب زیادی بر جای می‌گذارد

بی‌قرار است و به همین دلیل نمی‌تواند بر موضوعات کلاسی که در آن حضور دارد، تمرکز بکند. البته ممکن است این احساس در دانش‌آموزان دیگر به اندازهٔ دختر من حاد نباشد، اما بدون شک وجود دارد.

ارزیابی یادگیری

با دانستن این موضوع، ترجیح می‌دهم پس از آموزش یک فصل از کتاب یا خواندن داستانی کوتاه، آزمون‌های شفاهی برگزار کنم تا میزان یادگیری دانش‌آموزان را ارزیابی کرده باشم. تنها در سال اول تدریس از روش برگزاری آزمون‌های دشوار استفاده کردم و سپس برای همیشه آن را کنار گذاشتم. در عوض، برای ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان از شیوه‌هایی استفاده می‌کنم که اضطراب‌آور نباشند. به عنوان مثال دانش‌آموزان را برای شرکت در بحث‌های کلاسی ترغیب و تکالیف را با دقت بررسی می‌کنم تا اشتباهات آن‌ها را اصلاح نمایم. قبل از برگزاری آزمون، دانش‌آموزان می‌دانند چه انتظاراتی از آن‌ها دارم و چگونه باید برگهٔ امتحانی را جواب بدهند. آن‌ها دریافته‌اند که سؤالات در ارتباط با آموخته‌هایشان بوده و امتحان برای ارزیابی یادگیری است، نه تحت فشار قرار دادنشان.

من می‌دانم که بسیاری از همکاران خوب من که از قضا معلمان با سابقه‌ای هستند هنوز هم آزمون‌های دشوار برگزار می‌کنند؛ اما برای من روش‌های دیگر سودمندتر بوده است.

پی‌نوشت

1. Dr. Allen Mendler
2. Connecting with students
3. P. 56

منبع

مطلب فوق از مقاله‌ای با عنوان: «آیا آزمون‌های غیرمنتظره روش‌های خوبی هستند یا نه؟» (Pop Quizzes: Are They Good Practice?) نوشتهٔ دیان تریم (Diane Trim) در سال ۲۰۱۱ از وبگاه insidetheschool.com برگرفته شده است.